

یکی از عملیات تجاری که در قوایم تجاری از آن یاد شده قرارداد حمل و نقل است. در اینجا به بررسی این قرارداد و مسئولیت مدنی و کفایت متصدان حمل و نقل، حقوق و وظایف ارسال کنندگان کالا می پردازیم. قبل از هر چیزی باید توجه داشت که قرارداد حمل و نقل تابع مقررات عقد و کالت است و متصدی حمل و نقل کالا مانند وکیل، امر من محسوب می شود و هم چنین ارسال کننده کالا موظف است در قرارداد حمل و نقل به نشانی صحیح گیرنده کالا، محل تحویل کالا، تعداد و مهلت زمان کالا و محتوای بسته بندی ها، مدتی که کالا باید در آن مدت تحویل داده شود، مسیری را که کالا در آن حمل می شود و تعیین قیمت اشای گران بها توجه کند.

همچنین باید توجه داشت که خسارت ناشی از تعیین نکردن نکته های یاد شده است. اینها به غلط متوجه ارسال کننده کالا است. به علاوه ارسال کننده باید در بسته بندی کالا دقت لازم را به عمل بیاورد چرا که خسارت ناشی از انجام ندادن این کار به عهده اوست، البته در این حالت اگر بسته بندی کالا معلوم و ظاهر باشد و متصدی حمل و نقل کالا بدون قید نداشتن مسئولیت کالا را تحویل گرفته باشد، مسئول خسارات وارده خواهد بود. ارسال کننده کالا می تواند تا زمانی که کالا در تصرف متصدی حمل و نقل است آن را با پرداخت هزینه های که توسط متصدی حمل و نقل به عمل آمده و نیز خسارات او پس گیرد اما در موارد زیر استرداد کالا از سوی ارسال کننده ممکن نخواهد بود: در صورتی که بارنامه توسط ارسال کننده تهیه و به وسیله متصدی حمل و نقل به گیرنده کالا ارسال شده باشد.

در صورتی که متصدی حمل و نقل، رسیدی به ارسال کننده داده و ارسال کننده نتواند آن را پس بدهد. در صورتی که متصدی حمل و نقل به گیرنده کالا اعلام کرده باشد، کالا به مقصد رسیده و با این که آن را تحویل بگیرد اگر بعد از رسیدن کالا به مقصد، گیرنده کالا تحویل آن را درخواست کرده باشد متصدی حمل و نقل باید طبق دستور گیرنده کالا عمل کند. البته اگر متصدی حمل و نقل رسیدی به فرستنده کالا داده باشد تا زمانی که کالا به مقصد نرسیده، مکلف به رعایت دستور گیرنده کالا نخواهد بود مگر این که رسیدی به گیرنده کالا ارائه شده باشد. چنانچه گیرنده کالا آن را قبول نکند و ۱۱ روز که هزینه و مطالبه متصدی حمل و نقل را نپردازد، متصدی حمل و نقل باید مراتب را به اطلاع فرستنده کالا برساند و کالا را به طور موقت نزد خود اشخاص ثالثی به صورت امانت نگهداری کند در هر حال مخارج و هر نقص و عیبی که در کالا به وجود بیاید به عهده ارسال کننده خواهد بود. چنانچه فرستنده اگر گیرنده کالا در مدت مناسبی تکلیف کالا را معین نکنند، متصدی حمل و نقل می تواند کالا را با اطلاع دادستان محلی که کالا در آنجا واقع شده است، نماینده او به فروش برساند. اگر متصدی حمل و نقل نتواند ثابت کند که تلف اشیا گم شدن کالا به علت تقصیر فرستنده است گیرنده کالا بوده ناشی از دستوراتی که یکی از آنها داده است و ۱۱ روز که به علت حوادثی بوده که متصدی حمل و نقل کالا نمی توانسته از آن جلوگیری کند مسئول کالای تلف اشیا گم شده خواهد بود. البته اگر در قرارداد حمل و نقل برای مهلت زمان خسارت مبلغی کمتر از بیشتر از قیمت کالا توافق شده باشد، طبق آن عمل می شود.

همچنین متصدی حمل و نقل در خصوص خسارت ناشی از تأخیر ارائه کالا یا نقص آن مسئولیت دارد و نیز مسئول حوادث و تقصیراتی است که در مدت حمل و نقل به وجود می آید. اگر گیرنده کالا مهلت زمان مخارج و هزینه های را که متصدی حمل و نقل آنها بابت کالا مطالبه می کند، قبول نکند حق گرفتن کالا را ندارد مگر آن که تا پایان اختلاف مبلغ یاد شده را در صندوق دادگستری به امانت بگذارد.